

Світова економіка та міжнародні відносини

УДК 336.76

Сидоренко Катерина Вікторівна

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри міжнародної економіки
Національний авіаційний університет*

Сидоренко Екатерина Викторовна

*кандидат экономических наук,
старший преподаватель кафедры международной экономики
Национальный авиационный университет*

Sydorenko Kateryna

*Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer of the International Economics Department
National Aviation University
ORCID: 0000-0003-3231-2247*

Панасюк Ірина Віталіївна

*студентка
Національного авіаційного університету*

Панасюк Ирина Витальевна

*студентка
Национального авиационного университета*

Panasiuk Iryna

*Student of the
National Aviation University*

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ ТА ЇХ РОЛЬ У СУЧАСНІЙ ГЛОБАЛІЗОВАНІЙ СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФИНАНСОВЫЕ ЦЕНТРЫ И ИХ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОЙ ГЛОБАЛИЗИРОВАННОЙ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

INTERNATIONAL FINANCIAL CENTRES AND THEIR ROLE IN THE MODERN GLOBALIZED WORLD ECONOMY

Анотація. Статтю присвячено дослідженню особливостей створення, діяльності та розвитку міжнародних фінансових центрів. В роботі зазначено, що в процесі поширення глобалізаційних процесів трансформується роль міжнародних фінансових центрів й на сьогодні, обслуговуючи рух міжнародних фінансових потоків, вони є ключовим компонентом механізму світової фінансової системи. Проаналізовано сучасні комплексні методики оцінювання результатів діяльності міжнародних фінансових центрів. Критичне дослідження рейтингових позицій та ретроспективний аналіз діяльності найбільших фінансових центрів світу дозволив обґрунтувати специфіку їх функціонування. Виявлено, що до факторів, які сприяють перетворенню міст у міжнародні фінансові центри, відноситься технічний прогрес, лібералізація міжнародних фінансових операцій, наявність глобальних фінансових інститутів. Обґрунтовано необхідність сприяння розвитку міжнародних фінансових центрів, оскільки це справляє позитивний вплив на економіку країни, підвищує рівень добробуту населення, зменшує рівень безробіття.

Методологічну основу дослідження становлять як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання: описово-аналітичний, аналізу і синтезу, методи кількісних та якісних порівнянь. Інформаційною основою статті є монографічні дослідження та періодичні публікації вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, матеріали й аналітичні звіти міжнародних консалтингових компаній та аналітичних центрів.

Результати роботи можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях і практичних розробках у сфері виявлення особливостей функціонування світових фінансових центрів, закономірностей розвитку світових фінансових ринків, обґрунтування вибору інструментів і механізмів удосконалення фінансової системи та імплементації найкращої світової практики в економіку України.

Ключові слова: міжнародний фінансовий центр, фондова біржа, короткостроковий капітал, інвестиції, фінансова глобалізація.

Анотація. *Статья посвящена исследованию особенностей создания, деятельности и развития международных финансовых центров. В работе отмечено, что в процессе распространения процессов глобализации трансформируется роль международных финансовых центров и на современном этапе, обслуживая движение международных финансовых потоков, они являются ключевым компонентом механизма мировой финансовой системы. Проанализированы современные комплексные методики оценивания результатов деятельности международных финансовых центров. Критическое исследование рейтинговых позиций и ретроспективный анализ деятельности крупнейших финансовых центров мира позволил обосновать специфику их функционирования. Выявлено, что к факторам, которые способствуют превращению городов в международные финансовые центры, относится технический прогресс, либерализация международных финансовых операций, наличие глобальных финансовых институтов. Обоснована необходимость содействия развитию международных финансовых центров, поскольку это оказывает позитивное влияние на экономику страны, повышает уровень благосостояния населения, уменьшает уровень безработицы.*

Методологическую основу исследования составляют как общенаучные, так и специальные методы научного познания: описательно-аналитический метод, анализа и синтеза, методы количественных и качественных сравнений. Информационной основой статьи являются монографические исследования и периодические публикации отечественных и зарубежных ученых-экономистов, материалы и аналитические отчеты международных консалтинговых компаний и аналитических центров.

Результаты работы могут быть использованы в дальнейших научных исследованиях и практических разработках в области выявления особенностей функционирования мировых финансовых центров, закономерностей развития мировых финансовых рынков, а также для обоснования выбора инструментов и механизмов совершенствования финансовой системы и имплементации лучшей мировой практики в экономику Украины.

Ключевые слова: *международный финансовый центр, фондовая биржа, краткосрочный капитал, инвестиции, финансовая глобализация.*

Summary. *The article is devoted to the study of the characteristics of the creation, activities and development of international financial centers. It was noted that in the process of the spread of globalization processes the role of international financial centers is being transformed and at the present stage, serving the movement of international financial flows, they are a key component of the mechanism of the global financial system. Modern comprehensive methodologies for evaluating the performance of international financial centers have been analyzed. A critical study of rating positions and a retrospective analysis of the activities of the largest financial centers in the world allowed to justify the specifics of their functioning. It was revealed that the factors that contribute to the transformation of cities into international financial centers*

include technical progress, the liberalization of international financial transactions, the presence of global financial institutions. The necessity of promoting the development of international financial centers has been substantiated, since it has a positive effect on the country's economy, increases the level of welfare of the population, reduces unemployment.

The methodological basis of the study consists of both general scientific and special methods of scientific knowledge: a descriptive-analytical method, analysis and synthesis, methods of quantitative and qualitative comparisons. The informational basis of the article consists of monographic studies and periodical publications of domestic and foreign economic scientists, materials and analytical reports of international consulting companies and analytical centers.

The results of the work can be used in further research and practical developments in identifying the features of the functioning of world financial centers, patterns of development of world financial markets, as well as to substantiate the choice of tools and mechanisms to improve the financial system and implement the best world practices in the Ukrainian economy.

Key words: *international financial center, stock exchange, short-term capital, investments, financial globalization.*

Постановка проблеми. Глобалізація – процес посилення взаємозв'язку національних економік країн світу, створення світового ринку товарів і послуг, фінансів, становлення глобального інформаційного простору, перетворення знання в основний елемент суспільного багатства, вихід бізнесу за національні кордони, формування транснаціональних корпорацій. Завдяки поглибленню процесів глобалізації та стрімкому розгортанню світової економіки зміцнюється роль міжнародних фінансових центрів, які з кінця 20 ст. є ключовим компонентом механізму світової фінансової системи.

Роль міжнародних фінансових центрів із часом змінюється. Процеси цих змін довготривалі. Поле їх діяльності на сьогоднішній день дуже широке: вони щодня переміщують мільярди капіталу, формують міжнародний ринок капіталу з усіма його складниками. Фінансові центри працюють цілодобово, обслуговуючи рух міжнародних фінансових потоків. Їх функціонування впливає не лише на економіку окремих країн, в яких вони розташовані, а й на економіку всього світу загалом. Тому стратегія розвитку фінансової системи розвинутої країни повинна враховувати особливості формування та функціонування світових фінансових центрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасних умовах розвитку світового господарства та поширення процесів фінансової глобалізації значна увага як глобальних фінансово-кредитних інституцій, так і науковців всього світу зосереджена на дослідженні специфіки функціонування міжнародних фінансових центрів. Зокрема визначенню структури світового фінансового ринку, аналізу позиціонування міжнародних фінансових центрів та особливостей розвитку найбільших з них присвячені наукові розробки таких вітчизняних вчених, як Дуна Н.Г., Соколан Д.С. [1], Ліфанова М.І. [2], Мозговий О., Малащук Д. [3], Чужиков В.І., Орловська В.С. [4], Шпак Л.О. [5], Шуба М.В. [6], Щербань О.Д. [7] та інших. Виявленням проблематичних питань трансформаційних процесів та обґрунтуванням залучення України у світову фінансову систему займалися такі науковці, як Алєйнікова Н.М. [8], Васильєв О.В. [9], Котова М.В. [10], Кужелєв М.О. [11].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити особливості створення, діяльності та розвитку міжнародних фінансових центрів.

Виклад основного матеріалу. Перша згадка про фінансові центри була у 1800 році, а про міжнародні фінансові центри – в кінці 19 століття. На сьогодні міжнародні фінансові центри – центри зосередження

спеціальних фінансово-кредитних установ, що здійснюють міжнародні валютні, кредитні та фінансові операції.

Міжнародні фінансові центри виникають у країнах, де стабільне економічне й валютне становище, політичний режим, існує розвинута кредитна система, розвинута біржа, помірне оподаткування, зручне географічне положення, пільгове валютне законодавство.

Щодо світових центрів, то вони виникають внаслідок трансформації національних фінансових ринків, які виникають в процесі розширення місцевих.

Не кожне місто може стати розвиненим фінансовим центром, оскільки це залежить від низки причин:

- 1) конкурентоспроможність;
- 2) потенціал зростання і розвитку;
- 3) національне середовище.

До факторів, які сприяють перетворенню міст у міжнародні фінансові центри, можна віднести науково-технічний прогрес, встановлення та дотримання єдиних правил і механізмів проведення фінансових операцій різного роду, лібералізація міжнародних фінансових операцій, наявність глобальних фінансових інститутів, що слідкують за дотриманням вищенаведених правил. Перевагами такого перетворення є сприяння надходженню іноземних інвестицій та формування конкурентоспроможного фінансового ринку.

У світовій практиці для дослідження особливостей діяльності міжнародних фінансових центрів здійснюється їх аналіз на основі індексів та рейтингів, що ґрунтуються на моделях порівняльної оцінки. Загального поширення набули наступні індекси (табл. 1):

1. Індекс глобальних фінансових центрів (англ. Global Financial Centres Index, GFCI) – визначається топ-100 найбільший фінансових центрів

світу за такими показниками, як бізнес-середовище, людський капітал, інфраструктура, розвиток фінансового сектору, репутація.

2. Індекс глобальних міст (англ. Global Cities Index, GCI) – показує, які глобальні міста покращують свою конкурентоспроможність та які саме фактори сприяють цьому успіху.

3. Індекс глобального зеленого фінансування (англ. Global Green Finance Index, GGFI) – спрямований на дослідження діяльності міжнародних фінансових центрів у таких сферах, як інвестиції у поновлювальні джерела енергії, фінансування сталої інфраструктури, зелені облигації, венчурне інвестування зелених технологій тощо.

Таблиця 1

Методичні підходи до оцінювання міжнародних фінансових центрів

Назва індексу	Ключові компоненти	Короткий зміст методики	Розробники
Індекс глобальних фінансових центрів (Global Financial Centres Index)	– бізнес-середовище; – людський капітал; – інфраструктура; – розвиток фінансового сектору; – репутація	Визначення конкурентних позицій міжнародних фінансових центрів здійснюється на основі аналізу 133 факторів; інформаційну базу складають дані Світового банку, ООН, ОЕСР, онлайн-опитування респондентів	Китайський інститут розвитку та лондонський аналітичний центр Z/Yen Group Limited [12]
Індекс глобальних міст (Global Cities Index)	– ділова активність; – людський капітал; – обмін інформацією; – культурні досягнення; – політична активність	Спрямований на визначення рейтингу міст за їх потенціалом та рівнем глобалізованості. Оцінюються міста (135 міст у 2018 році), які розташовані на всіх континентах	Консалтингова компанія А.Т.Kearney та дослідницький центр The Chicago Council on Global Affairs [13]
Індекс глобального зеленого фінансування (Global Green Finance Index)	– сталий розвиток; – людський капітал; – бізнес; – інфраструктура	Міжнародні фінансові центри оцінюються через призму пропозиції зелених фінансів. Ранжування здійснюється на основі статистичних даних зі 131 різних джерел та онлайн-анкетування	Лондонський аналітичний центр Z/Yen Group Limited та європейська неприбуткова асоціація Finance Watch [14]

		респондентів з сектору фінансових послуг, неурядових організацій, регуляторних органів, університетів і торговельних організацій	
Індекс розвитку міжнародних фінансових центрів (International Financial Centers Development Index) – розраховувався до 2014 року	– фінансовий ринок; – зростання та розвиток; – промислова підтримка; – сфера послуг; – загальне середовище	Рейтинг конкурентних позицій міжнародних фінансових центрів базується на теорії регіональної конкуренції, теорії екосистем, системної інженерії, циклічності, теорії міського будівництва. Використовується комплексна методика оцінювання на основі показників і результатів експертних досліджень	Чиказька товарна біржа спільно з компанією Dow&Jones [15]

Джерело: складено авторами із застосуванням [2; 16]

Індекс глобальних фінансових центрів розраховується лондонським аналітичним центром Z/Yen Group, уперше був опублікований у 2007 році й оновлюється кожні півроку Лондонською міською корпорацією.

З підсумків дослідження аналітичної компанії Z/Yen випливає, що Нью-Йорк у 2019 році випередив Лондон і став лідером у рейтингу міжнародних фінансових центрів. На другому місці Лондон, на третьому – Гонконг, четверте – Сінгапур, п'яте – Шанхай (табл. 2).

Таблиця 2

Рейтинг міжнародних фінансових центрів за версією Z/Yen Group, 2017-2019 рр.

Міжнародний фінансовий центр	2017 рік (кількість балів)	Місце у рейтингу	2018 рік (кількість балів)	Місце у рейтингу	2019 рік (кількість балів)	Місце у рейтингу
Нью-Йорк	793	2	788	1	794	1
Лондон	794	1	786	2	787	2
Гонконг	781	3	783	3	783	3
Сінгапур	765	4	769	4	772	4
Шанхай	741	6	766	5	770	5

Джерело: складено авторами за даними [12]

Нью-Йорк – провідний фінансовий центр США, через нього проходить понад 2/3 всіх активів іноземних банків, що діють у США. Період його формування розпочинався з 1914 року. Його становлення перш за все обумовлене прогресивним розвитком національної економіки у зв'язку зі зниженням рівня інфляції та короткострокових ставок позичкового капіталу, зростанням ВВП. Фінансова система США включає в себе фінансові інституції, фінансові ринки та фінансові інструменти. До фінансових інституцій відносяться фінансові посередники, брокери, фондові біржі. Ринок довгострокового позичкового капіталу складається з ринку облігацій та акцій, іпотечного ринку, ринку державних облігацій, промислових облігацій, цільових позик підприємствам, ринку закордонних облігацій.

Нью-Йорк – центр ринку капіталу, механізм якого потребує ефективної діяльності фінансових інституцій, значного обсягу заощаджень, стійкого попиту на капітал та стабільного економічного розвитку. До особливостей цього ринку в США відноситься те, що там діють усі великі інвестиційні банки світу, а саме Salomon Brothers, Merrill Lynch, Goldmen Sacns, Shearson Lehman, First Boston, Morgan Stanley. На первинному ринку вони гарантують розміщення цінних паперів, а на вторинному – діють як брокери. Американський капітал ефективний завдяки тому, що національні фінансові інституції випускають облігації за нижчою ціною. Країни з перехідною економікою та країни, що розвиваються мають обмежений доступ на цей ринок, адже там діють жорсткі вимоги.

Ринок короткострокового капіталу Нью-Йорку включає казначейські векселі, цінні папери федеральних агенцій, перехідні сертифікати, позики дилерам і брокерам, комерційні короткострокові векселі, угоди про купівлю цінних паперів з викупом в подальшому за встановленою ціною та акцептовані банком векселі.

Валютний ринок включає угоди:

- банк-клієнт;
- банк-банк;
- безпосередньо укладені через брокерів;
- операції Центрального банку з іноземною валютою (угоди з Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Міжнародним валютним фондом).

Також у США є й інші фінансові центри – в Чикаго, Маямі. Завдяки величезному розміру економіки, а також активній діяльності кредитно-фінансових установ, ринок грошей та капіталу США є найбільшим у світі.

Другим найбільшим і відомим давно існуючим міжнародним фінансовим центром є Лондон. Його особливість – здатність швидко реагувати на нові ситуації та інновації. Історія становлення та розвитку Лондона як міжнародного фінансового центру розпочалася з проголошення Великої хартії вольностей у 1215 році. У 1690 році створено Англійський банк та Королівську біржу.

Лондон функціонував протягом 200 років як єдиний світовий фінансовий центр. Капіталовкладення у фунтах стерлінгах домінували. Це був період до Першої світової війни. Між Першою і Другою світовими війнами Лондон все ще займав найвищу позицію. Після Другої світової війни відбувся дефіцит платіжного балансу, тому було запроваджено контроль капіталу на валютному ринку. Відбулося збільшення попиту на долар, що власне і призвело до зростання його вартості. З 60-тих років 20 століття Лондон – центр міжнародного євровалютного ринку, 75-80% якого виражено в доларах. Через загрозу падіння здатності Лондона обслуговувати широкий діапазон потреб уряд ініціював «великий шок». Була повністю змінена структура ринку цінних паперів і створена нова Міжнародна фондова біржа, вже комп'ютеризована і оснащена електронною системою котирувань. Це забезпечило функціонування британських фінансово-кредитних установ в усіх фінансових центрах світу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Сьогодні особливо актуально запозичувати досвід у найсильніших міжнародних фінансових центрів та постійно удосконалювати роботу власних, впроваджувати нові технології, розширювати межі діяльності.

21 століття – ера інформаційного суспільства, з'явилося більше можливостей обмінюватися знаннями, об'єднуватися, вільно комунікувати у будь-який час у будь-якому куточку світу.

Тому дуже велика кількість країн зацікавлені у формуванні міжнародних фінансових центрів, що забезпечить надходження капіталу до країни, покращить інвестиційний клімат, збільшить податкові надходження та забезпечить скорочення рівня безробіття.

Надходження інвестицій в країну сприяє підвищенню ділової активності, рівня життя населення, розширенню можливостей. Великі розвинуті міжнародні фінансові центри інтегрують економіку країн у світову фінансову систему, збільшуються обсяги міжнародної торгівлі, стабілізується економіко-політична ситуація. Саме це і є основними цілями задоволення потреб суспільства та його розвитку.

Подальші напрями дослідження визначатимуться особливостями функціонування світових фінансових центрів, процесами поширення фінансової глобалізації та закономірностями розвитку світових фінансових ринків. Особливої уваги вимагає аналіз успішного досвіду зарубіжних країн у сфері впровадження інструментів і механізмів удосконалення фінансової системи та імплементація найкращої світової практики в економіку України.

Література

1. Дуна Н.Г., Соколан Д.С. Новітні тенденції розвитку світових фінансових центрів / Н. Г. Дуна, Д. С. Соколан // Бізнес Інформ – 2017 – №6 – С. 181-186.
2. Ліфанова М.І. Критерії ранжування та оцінки розвитку міжнародних фінансових центрів в умовах фінансової глобалізації / М. І. Ліфанова // Sciences of Europe – 2018. – №28. – С. 20-29.
3. Мозговий О., Малащук Д. Сучасна парадигма функціонування світового фінансового ринку / О. Мозговий, Д. Малащук // Міжнародна економічна політика. – 2016. – №1. – С. 29-51.
4. Чужиков В.І. Еволюція методології лідерства міст / В. І. Чужиков, В. С. Орловська // Регіональна економіка. – 2012. – №1. – С. 38-46.
5. Шпак Л.О. Особливості розвитку світових фінансових центрів / Л. О. Шпак // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер.: Економіка і менеджмент. – 2013. – № 1 (14). – С. 51–62.
6. Шуба М.В. Світові фінансові центри – «серце» глобального фінансового ринку / М. В. Шуба // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2014. – Т. 1, № 3. – С. 85-88.
7. Щербань О.Д. Визначення структури сучасного міжнародного фінансового ринку / О. Д. Щербань // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2013. – № 2. – С. 64-68.
8. Алєйнікова Н.М. Функціонування фондового ринку України в умовах економічної нестабільності фінансового середовища / Н. М. Алєйнікова // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2016. – №4(46). – С. 144-149.
9. Васильєв О.В. Сучасні трансформації інфраструктури фондового ринку України та Європи / О. В. Васильєв, А. І. Німкович // Економіка розвитку. – 2016. – №4(80). – С. 16-22.

10. Котова М.В. Трансформація фондового ринку України в умовах світової глобалізації / М. В. Котова, В. С. Задорожнюк // Економіка:реалії часу. – 2013. – № 1(6). – С.153-157.
11. Кужелєв М.О. Розвиток інфраструктури ринку цінних паперів: сутність та елементи / М. О. Кужелєв, І. П. Головенко // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. – 2016. – №2. – С. 145-156.
12. Z/Yen. Global Financial Centres Index. [Electronic resource]. – Available at: <https://www.zyen.com/publications/public-reports/the-global-financial-centres-index-25/>
13. Kearney A.T. Global Cities Report. [Electronic resource]. – Available at: <https://www.atkearney.com/2018-global-cities-report>
14. Z/Yen. Global Green Finance Index. [Electronic resource]. – Available at: <https://www.zyen.com/publications/public-reports/global-green-finance-index-3/>
15. Xinhua-Dow Jones. International Financial Centers Development Index. [Electronic resource]. – Available at: <http://www.sh.xinhuanet.com/shstatics/zhuanti2014/zsbg/en.pdf>
16. Семенцова Е.В. Оценка уровня развития финансовых центров с применением методов многомерного дискриминантного анализа / Е. В. Семенцова // Финансы и кредит – 2013 – №2 (530). – С. 59-70.

References

1. Duna N.Gh., Sokolan D.S. Novitni tendenciji rozvytku svitovykh finansovykh centriv / N. Gh. Duna, D. S. Sokolan // Biznes Inform – 2017 – #6 – S. 181-186.
2. Lifanova M.I. Kryteriji ranzhuvannja ta ocinky rozvytku mizhnarodnykh finansovykh centriv v umovakh finansovoji ghlobalizaciji / M. I. Lifanova // Sciences of Europe – 2018. – #28. – S. 20-29.

3. Mozghovyy O., Malashhuk D. Suchasna paradyghma funkcionuvannja svitovogho finansovogho rynku / O. Mozghovyy, D. Malashhuk // Mizhnarodna ekonomichna polityka. – 2016. – #1. – S. 29-51.
4. Chuzhykov V.I. Evoljucija metodologhiji liderstva mist / V. I. Chuzhykov, V. S. Orlovsjka // Reghionaljna ekonomika. – 2012. – #1. – S.38-46.
5. Shpak L.O. Osoblyvosti rozvytku svitovykh finansovykh centriv / L. O. Shpak // Visnyk Skhidnojevropejskoghoh universytetu ekonomiky i menedzhmentu. Ser.: Ekonomika i menedzhment. – 2013. – # 1 (14). – S. 51–62.
6. Shuba M.V. Svitovi finansovi centry – «serce» ghlobaljnoghoh finansovogho rynku / M. V. Shuba // Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. – 2014. – T. 1, # 3. – S. 85-88.
7. Shherbanj O.D. Vyznachennja struktury suchasnoghoh mizhnarodnogho finansovogho rynku / O. D. Shherbanj // Naukovyj visnyk: Finansy, banky, investyciji. – 2013. – # 2. – S. 64-68.
8. Aljejnjkova N.M. Funkcionuvannja fondovogho rynku Ukrainy v umovakh ekonomichnoji nestabilnosti finansovogho seredovyshha / N. M. Aljejnjkova // Visnyk ONU imeni I.I. Mjechnykova. – 2016. – #4(46). – S. 144-149.
9. Vasylyjev O.V. Suchasni transformaciji infrastruktury fondovogho rynku Ukrainy ta Jevropy / O. V. Vasylyjev, A. I. Nimkovych // Ekonomika rozvytku. – 2016. – #4(80). – S. 16-22.
10. Kotova M.V. Transformacija fondovogho rynku Ukrainy v umovakh svitovoji ghlobalizaciji / M. V. Kotova, V. S. Zadorozhnyuk // Ekonomika:realiji chasu. – 2013. – # 1(6). – S.153-157.
11. Kuzheljev M.O. Rozvytok infrastruktury rynku cinnykh paperiv: sutnistj ta elementy / M. O. Kuzheljev, I. P. Gholovenko // Zbirnyk naukovykh pracj Universytetu derzhavnoji fiskaljnoji sluzhby Ukrainy. – 2016. – #2. – S. 145-156.

12. Z/Yen. Global Financial Centres Index. [Electronic resource]. – Available at: <https://www.zyen.com/publications/public-reports/the-global-financial-centres-index-25/>
13. Kearney A.T. Global Cities Report. [Electronic resource]. – Available at: <https://www.atkearney.com/2018-global-cities-report>
14. Z/Yen. Global Green Finance Index. [Electronic resource]. – Available at: <https://www.zyen.com/publications/public-reports/global-green-finance-index-3/>
15. Xinhua-Dow Jones. International Financial Centers Development Index. [Electronic resource]. – Available at: <http://www.sh.xinhuanet.com/shstatics/zhuanti2014/zsbg/en.pdf>
16. Sementsova Ye.V. Otsenka urovnya razvitiya finansovykh tsentrov s primeneniem metodov mnogomernogo diskriminantnogo analiza / Ye. V. Sementsova // *Finansy i kredit* – 2013 – №2 (530). – S. 59-70.